

Koulutuksen järjestäjälle

Käsityö-oppiaineen asema on vaikea uudessa tuntijaossa

Allekirjoittaneet pedagogiset aineyhdistykset ovat huolissaan käsityöoppiaineen tulevaisuudesta, käsityön oppimistuloksista ja aineenopettajien työllisyydestä. Siksi pyydämme kohteliaimmin, että koulutuksen järjestäjä ottaa huomioon seuraavat seikat päättäessään perusopetuksen tuntijaosta.

2016 voimaan astuvan uuden tuntijaon myötä käsityön opetus luokilla 3.-9. vähenee merkittävästi. **Uudessa tuntijaossa käsityöopetuksen painopiste siirtyy alkuopetukseen luokille 1-2.** Käsityöopetuksen kaikille yhteisistä 11 tunnista opetetaan yli kolmannes eli neljä tuntia kahden ensimmäisen vuosiluokan aikana. Painopisteen siirtyessä alkuopetukseen 7.luokan ja yläkoulun käsityöopetuksen määrä vähenee kolmasosalla. **Valinnaistuntien määrä on myös pienentynyt niin valinnaisaineiden tuntimäärän kuin taide- ja taitoaineiden valinnaistuntien osalta.**

Uuden tuntijaon seurauksia

- Luokilla 3-6 kaikille yhteisen käsityön opetuksen tuntimäärä vähenee lähes 50 % ja luokilla 7-9 33 %.
- Vaarana on että käsityö oppiaine muuttuu askarteluksi.
- Oppilaat eivät saavuta nykyisiä oppiaineen tavoitteita. Jo tällä hetkellä ovat käsityön oppimistulokset olleet vain tyydyttäviä.
- Opettajien täydennyskoulutustarve tulee olemaan huomattava.
- Jos 7. luokalla suoritettava käsityön oppimäärä jaetaan kahden käsityön sisältöalueen, teknisen- ja tekstiilityön kesken ns. samansisältöiseksi opetukseksi, opetetaan molempia sisältöjä vain tunnin ajan viikossa. Oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen vaikuttava käsityön päättöarviointi perustuu tähän opetusmäärään
- Käsityön aineenopettajan viran tunteja on vaikea saada täyteen. Alakoulun 5-6 luokkien käsityötunnit tulee ohjata pätevän aineenopettajan opettaviksi.

Pidämme yhteiskunnallisesti tärkeänä, että perusopetus antaa lapsille ja nuorille riittävät käsityötaidot ja teknologisen yleissivistyksen. Oppilaiden saamat valmiudet ja käsitys omasta osaamisestaan käsityön eri osa-alueilla sekä työturvallisuuden perusasioissa tulevat ohjaamaan myöhemmin nuoria heidän ammatinvalinnoissaan, arkielämästä selviytymisestään ja vapaa-ajan harrastuksissaan. Käsityö oppiaine tukee myös merkittävästi syrjäytymisvaarassa olevia nuoria onnistumisen elämyksin ja antaa nuorille mahdollisuuksia toteuttaa itseään käsin tekemällä.

Opetushallituksen linjauksen mukaisesti koulutuksen järjestäjä päättää, miten taide- ja taitoaineisiin sidotut valinnaistunnit käytetään.

Esitämme, että käsityöopetuksen tason säilyttämiseksi edes nykyisellään koulutuksen järjestäjä päättää kohdentaa alakoulun kuudesta taide- ja taitoaineiden valinnaistunnista käsityöopetukseen kolme ja yläkoulun vastaavista viidestä tunnista kaksi.

Ilkka Kokkonen
puheenjohtaja
Teknisten aineiden opettajat – TAO r.y.
ijskokkonen@gmail.com
050-514 3792

Tiina Hytti
puheenjohtaja
Tekstiilipettajaliitto TOL ry
puheenjohtaja@tekstiilipettajaliitto.fi
040-755 2460

Liitteen sisältö:

- 1) Käsityönopetuksen painopiste siirtyy uudessa tuntijaossa alkuopetukseen luokille 1-2. Nykykäytäntöön verrattuna 4 vvt siirtyy 1-2 luokille näitä ylempien luokkien kaikille yhteisestä opetuksesta.
- 2) Käsityönopetuksen tuntimäärä on säilytettävä vähintään nykytasolla.
- 3) Taide- ja taitoaineiden valinnaistunnit on kohdennettava tarkoituksenmukaisesti eri kouluihin.
- 4) Oppilasarvioinnin tulee olla tasavertaista
- 5) Opettajien työllistyminen

1) Käsityönopetuksen painopiste siirtyy uudessa tuntijaossa alkuopetukseen

Hallitusohjelman mukaisesti tuntijakouudistus tuli valmistella vahvistamaan taito- ja taideaineiden opetusta. Käsityön kohdalla näin ei käynyt, vaan uusi tuntijako heikentää käsityön asemaa siirtämällä kaikille yhteisen opetuksen painopisteen selkeästi alkuopetukseen. Alakoulun 1-2 luokilla käsityötä opetetaan 2 vvt/vuosiluokka, ja alakoulun ylemmille luokille 3-6 käsityötä jää vain 1,25 vvt/vuosiluokka. Yläkoulussa luokille 7-9 käsityötunteja on 0,66 vvt/vuosiluokka. Tämä muuttaa ja leikkaa opetuksen sisältöjä merkittävästi verrattuna nyt voimassa olevaan tuntijakoon.

Voimassa olevan tuntijaon perusteella käsityönopetusta on vuosiluokilla 1-9 yhteensä 11 vvt. Saman verran on myös uudessa tuntijaossa. Nykytuntijaossa luokille 1-4 on osoitettu 2-4 lisätuntia taide- ja taitoaineiden välystunneista jolloin tuntimäärä on yhteensä 13-15 vvt.

Uudessa tuntijaossa **välystuntien sijaan käytetään termiä taito- ja taideaineiden valinnaiset**. Nämä valinnaistunnit tulisi kohdistaa voimassa olevan tuntijaon tavoin siten että käsityönopetus on tarkoituksenmukaista ja mahdollista toteuttaa jatkumona luokilla 1-9

Kun tuntimäärä entisestään vähenee, eivät oppilaat saavuta nykyisen oppiaineelle ominaisia tavoitteita. Jo tällä hetkellä ovat käsityön oppimistulokset olleet vain tyydyttäviä ja alueelliset erot suuria (Opetushallitus, 2011). Suomessa vallitsee koulutuksellinen epätasa-arvo. Alueellisten ja sukupuolesta johtuvien oppimistuloserojen esiintyminen Suomessa on kuitenkin kansallisen koulutuspolitiikan vastaista.

2) Käsityönopetuksen tuntimäärä on säilytettävä vähintään nykytasolla

Oppilaille on tarjottava perusopetuslain mukaan omien edellytystensä mukaista opetusta. Eri tavoin lahjakkaita oppilaita on kohdeltava tasa-arvoisesti tarjoamalla heille tasavertaiset mahdollisuudet kehittää omia lahjakkuuden osa-alueitaan. Käsityönopetuksen tuntimäärä on säilytettävä vähintään nykytasolla.

Käsityön tuntijako 2001 ja välystunnit

2001 tuntijaossa vuosiluokilla 1-4 on käsityötä 4 tuntia joiden sijoittelun koulutuksenjärjestäjä on päättänyt. 1-2 vuosiluokilla sijoittelu vaihtelee 2-4 vvt ja vuosiluokilla 3-4 on pääsääntöisesti 2+2 vvt. Välys on yleisemmin sijoitettu 1-4 luokkien käsityön opetukseen. Uuden 2012 tuntijaon myötä välys muuttui taide- ja taitoaineiden valinnaistunneiksi.

Käsityön tuntijako 2012 ja taide- ja taitoaineiden valinnaistunnit

Koulutuksen järjestäjän tulisi kohdentaa taide- ja taitoaineiden valinnaistunneista käsityö-oppineelle alakouluun 3 vuosiviikkotuntia ja yläkouluun 2 vuosiviikkotuntia. Näin varmistetaan se, että käsityön opiskelu jatkuu keskeytyksettä peruskoulun ajan.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.- 9			Yht.

Tuntijako 2001 ml. taide- ja taitoaineiden vällystunnit 1-4 vuosiluokilla	2	2	2	2	2	2	3			15
Tuntijako 2012 taide- ja taitoaineiden valinnaistunteja ei ole kohdistettu	2	2	1,25	1,25	1,25	1,25	2			11
EHDOTUS: Tuntijako 2012 taide- ja taitoaineiden valinnaistunteja on kohdistettu käsityöhön	2	2	(0,75) 2	(0,75) 2	(0,75) 2	(0,75) 2	(2) 4			16

Käsityön opiskelussa tavoitteena on kokonaisen käsityöprosessin oppiminen. Tutkimukset tukevat tällaista opiskelumuotoa, mutta tuntien vähenemisen myötä vaarana on palata entisaikaiseen mallioppimiseen ja jäljentävään työskentelyyn. Tai siirrytään ns. muka-oppimiseen, jossa ei ehdi itse tehdä työtä, vaan ainoastaan nähdä, miten jokin asia tehdään.

Opetushallitus on linjannut 13.2.2014 seuraavan:

Valinnaisuus uudessa tuntijaossa

Valinnaiset aineet (9 vvt)

- Opetuksen järjestäjä päättää tarjonnasta, oppilas valitsee; opetuksen järjestäjä voi tarjota muitakin kuin tuntijaossa olevia yhteisiä oppiaineita, esim. tietotekniikkaa, draamaa tms. (HUOM! valinnaisainetarjontaan voi sisältyä myös taide- ja taitoaineita)

Oppilaalle vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet (A2/B2)

- Opetuksen järjestäjä päättää tarjonnasta, oppilas valitsee

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset (6 vvt + 5 vvt)

- Tarjonta on sidottu mainittuihin taide- ja taitoaineisiin, nyt siis myös kotitalouteen; opetuksen järjestäjä päättää, miten käytetään: a) opetuksen järjestäjä voi päättää, että tunnit sidotaan eri taide- ja taitoaineisiin opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla tai delegoida tältä osin päätösvallan kouluille, b) opetuksen järjestäjä voi päättää toteuttaa tällä tuntiresurssilla tai osalla siitä ns. painotettua opetusta tai c) opetuksen järjestäjä voi myös päättää, että tunnit tai osa niistä käytetään niin, että oppilas valitsee opetuksen järjestäjän päättämästä tarjonnasta

Käsityö on taitoaine, joka vaatii aikaa ja kiireetöntä työskentelyä. Kiireen tunnun vähentämistä on toivottu tuntijakotyöryhmän sekä lukuisien muiden selvitysten perusteella. Oppimisen tulee olla oppilaslähtöistä ja tähdätä suunnittelu- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymiseen. Tuntien vähentyessä tämä käy mahdottomaksi ja vaarana on, että käsityöoppiaine muuttuu askarteluksi. Samalla jatko-opintoihin tarvittava osaaminen jää heikoksi.

Käsityön opintoja tulee sisällyttää johdonmukaisesti myös lukio-opintoihin, sillä opintopolku korkeakouluihin pitäisi saada käsityönkin osalta yhtenäiseksi.

Käsityö on yksi niistä oppiaineista, joka saa suuren osan oppilaista uskomaan omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa. Yläkoulussa oppilailla varmistuvat omat vahvuusalueet ja opintopolun suunta alkaa hahmottua. Siksi on tärkeää turvata riittävät käsityöopinnot koko perusopetuksen ajalle.

Nuorisotakuuseen kuuluvan koulutustakuun tulisi turvata jokaiselle perusopetuksen päättävälle nuorelle jatko-opintomahdollisuus. Parhaiten tähän päästään, kun huolehditaan koulutuksen jatkumosta. Monet syrjäytymisuhan alla olevat nuoret ovat tekijöitä, eivät lukijoita.

3) Taide- ja taitoaineiden valinnaistunnit on kohdennettava tarkoituksenmukaisesti eri kouluihin.

Vuosiluokilla 3-6 käsityötä on uuden tuntijaon myötä 5 vvt eli 1,25 tuntia viikossa. Yksi oppitunti käsityötä viikossa ei ole tarkoituksenmukaista joten käytännössä opetus järjestettäneen niin että käsityötä opiskellaan kaksi tuntia viikossa. Tällöin saattaa tulla tilanteita jollain oppilas ei saa käsityön opetusta jonain vuonna lainkaan. Koulun vaihto kesken lukuvuotta saattaa pahentaa tilannetta entisestään. **Alakoulun taide- ja taitoaineiden valinnaistunneista (6 vvt) pitää sitoa käsityöhön kolme tuntia, jotta nykyinen tilanne säilyisi.**

Uuden tuntijaon myötä opetus vähenee seitsemännellä luokalla 33% ja vuosiluokilla 7-9 käsityötä on yhteensä 2 vvt. Tunnit tullaan todennäköisesti sijoittamaan seitsemännelle luokalle, nykymallin mukaan. Jos 7. luokalla suoritettava käsityön oppimäärä jaetaan kahden käsityön sisältöalueen, teknisen- ja tekstiilityön kesken ns. samansisältöiseksi opetuksesi, opetetaan molempia sisältöjä vain tunnin ajan viikossa. **Yläkoulun taide- ja taitoaineiden valinnaistunneista (5 vvt) pitää sitoa käsityöhön 2 tuntia,** jotta molempien sisältöalueiden tarkoituksenmukainen toteuttaminen mahdollistuu. Näin saadaan riittävän leveä opintopolku teknologista ymmärrystä edellyttäviin jatko-opintoihin ja eri aloille tulevaisuuden taitavia osaajia.

Esimerkki 4-jaksojärjestelmästä 2012 tuntijaon mukaisesti:

Vieno on 4. luokan alussa Lahnajärven koulussa ja perhe muuttaa Siikajärvelle vuoden vaihteessa tai sellaiseen aikaan, jolloin on 2. ja 3. jakson vaihtumis aika. Tilanne voi olla käsityönopetuksen suhteen tämä: Vieno ei saa käsityönopetusta laisinkaan neljännellä luokalla vaan vasta viidennen keväällä. Hän ei saa opetussuunnitelman mukaista opetusta kolmeen lukukauteen.

Jaksot 4.luokka 1 vvt	Lahnajärven koulu	Vieno Lahna- järvellä	Siikajärven koulu	Vieno Siika- järvellä
1.		X	tn 2h	
2.		X	ts 2h	
3.	tn 2h			X
4.	ts 2h			X

Jaksot 5.luokka 1 vvt	Lahnajärven koulu	Vieno ei ole enää täällä	Siikajärven koulu	Vieno Siika- järvellä
1.	tn 2h			X
2.	ts2 h			X
3.			tn 2h	
4.			ts 2h	

4) Oppilasarvioinnin tulee olla tasavertaista

Käsityöoppiaine käsittää kahdenlaisia sisältöjä, teknisen työn ja tekstiilityön sisältöjä. Samansisältöisen käsityönopetuksen toteutuessa oppilas saisi seitsemännellä vuosiluokalla kahden eri opettajan antamaa opetusta yhteensä 2 vuosiviikkotuntia, yhden kummaltakin opettajalta. Oppilaan oikeusturva jää kyseenalaiseksi tällaisen päättöarvioinnin seurauksena.

5) Opettajien työllistyminen

Uusi tuntijako vaikuttaa heikentävästi käsityön aineenopettajien työllisyyteen eikä opetusvelvollisuus täyty. Esimerkiksi koulussa, jossa opetetaan käsityötä vuosiluokilla 3-9, on 44 vvt kaikille yhteistä teknisen työn opetusta ja samoin 44 vvt tekstiilityön opetusta. Tuntimäärä riittää tällä hetkellä kahden aineenopettajan virkaan ja kahden päätoimisen tuntiopettajan tuntien täyttymiseksi. Tuntijakoasetus 2012 vähentää esimerkkikoulussa kaikille yhteisen opetuksen määrän 28 + 28 vuosiviikkotuntiin, jolloin kaksi päätoimista tuntiopettajaa jää ilman työtä.

Maaliskuussa 2014 Helsingin käsityönopettajille tehtiin kysely käsityötuntien riittävydestä. 29 opettajaa Helsingin eri kouluista vastasi kyselyyn. **86 % vastaajista arvelee, ettei opetusvelvollisuus täyty uudessa tuntijaossa ja näistä 36 % uskoo, ettei edes päätoimisuus täyty.**

Opettajille on luotava jatkokoulutusjärjestelmä, jotta heille tulee valmius opettaa alkuopetuksen oppilaita.

Lähteet: Hilmola, A. 2011. Käsityö. Teoksessa: S. Laitinen, A. Hilmola & M.-L. Juntunen (toim.) Perusopetuksen musiikin, kuvataiteen ja käsityön oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla. Koulutuksen seurantaraportit 2011:1 Helsinki: Opetushallitus, 157–237.